

**NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV**

**ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE
V BRNĚ**

Archeologický potenciál terénů v areálu lednického zámku

Zprávu zpracovali:

**PhDr. Petr Vitula
PhDr. Radmila Stránská**

Výzkumy provedli:

**PhDr. Petr Vitula
PhDr. Radmila Stránská
Mgr. Hana Palátová
Mgr. Tomáš Zeman, PhD.
Ludmila Olšanová**

Brno 2013

Výzkumný cíl financovaný z Podpory dlouhodobého koncepčního
rozvoje výzkumné organizace v roce 2013

Obsah

Obsah	str. 1
Úvod	str. 2 - 3
Metoda výzkumu a zpracování	str. 4 - 5
Archeologické výzkumy a nálezy na katastru Lednice	str. 6 – 9
Lokalita č. 1	str. 10 – 20
Prostředí lokality	str. 10
Stavební a historický vývoj šlechtického sídla	str. 10 – 12
Archeologické výzkumy v areálu lednického zámku	str. 12
Specifikace a vyhodnocení terénů	str. 13 - 20
Lokalita č. 2	str. 21 - 23
Specifikace a vyhodnocení terénů	str. 21 - 23
Použitá literatura	str. 24 - 25
Seznam plánů	str. 26 - 29
Seznam vyobrazení a fotodokumentace	str. 30 - 33
Plány	plány 1 - 30
Vyobrazení a fotodokumentace	obr. 1 – 36

Úvod

Státní zámek Lednice s přilehlým rozsáhlým parkem je nedílnou a velmi důležitou součástí pozoruhodného krajinného celku Lednicko-valtického areálu, který byl vytvořen podle jednotného organizačního a kompozičního plánu během 18. a první poloviny 19. století. Honosná šlechtická sídla ve Valticích a Lednici doplněná řadou převážně romantických staveb v širším okolí tvoří spolu s citlivě upravenou přírodní krajinou jeden z nejhodnotnějších umělecky ztvárněných kulturních celků na světě. Pro svůj historický význam byl Lednicko-valtický areál v roce 1992 prohlášen nejprve památkovou zónou (vyhláška Ministerstva kultury České republiky č. 484/1992) a v roce 1995 získaly areály zámků a parků ve Valticích a Lednici statut národních kulturních památek (nařízení vlády č. 262/1995 Sb.). Ocenění hodnoty území vyvrcholilo dne 7. prosince 1996 zapsáním celého areálu na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Současná značně složitá novogotická podoba zámku v Lednici je výsledkem neustálých a rozsáhlých přestaveb v duchu rychle se měnících architektonických slohů. Důmyslně ukrývá potenciál vědomostí o stavebně historickém vývoji, jehož počátek sahá hluboko do středověku. Dopracovat se k novým poznatkům bez použití destruktivních z hlediska památkové péče nežádoucích metod jde jen velmi ztěžka. Nicméně, nutná údržba čas od času přece jen vyžaduje určité zásahy do terénu i vlastních budov (statické zajištění, rekonstrukce odpadních systémů, odvlhčení zdiva apod.). Právě takové příležitosti byly v Lednici od roku 2000 systematicky sledovány a využívány k zaměření a dokumentaci odkrytých archeologických situací.

Cílem této práce je především podrobné a přesné zmapování všech dokumentovaných výkopů včetně plošného schematického zobrazení odkrytých archeologických situací. Následné vyhodnocení zasažených terénů z hlediska jejich skrytého potenciálu by mělo v budoucnu sloužit jako důležitý informační

zdroj využívaný při projektování nezbytných prací spojených s údržbou či případnou obnovou celého areálu. Specializovaná mapa s odborným obsahem se může stát účinným nástrojem preventivní ochrany archeologicky exponovaných terénů na plošně chráněném území Lednicko-valtického areálu v souladu s naplňováním Evropské úmluvy o ochraně archeologického dědictví Evropy.

Metoda výzkumů a jejich zpracování

Od roku 2000 bylo v areálu lednického zámku provedeno několik záchranných a zjišťovacích archeologických výzkumů. Většinou šlo o akce, které prováděli pracovníci oddělení archeologie NPÚ ÚOP v Brně během liniových staveb (obnova kanalizace, pokládka závlahového systému, odvlhčení zdiva). Probíhaly formou pravidelných jednodenních výjezdů (2x až 3x týdně), v jejichž průběhu byly narušené archeologické situace vždy začištěny, zdokumentovány a přesně zaměřeny totální geodetickou stanicí v souřadnicích S-JTSK.

Při zpracování a plošném mapování jsme jednotlivé stavební akce nerozlišovali, neboť některé z nich probíhaly souběžně, a to v takovém rozsahu, že účel výkopů se často nedal přesně určit. Proto jsou v této práci zmapovány všechny dokumentované výkopy a situace bez bližšího rozlišení jednotlivých stavebních akcí. Obvody výkopů jsou provedeny červenou barvou, zděné relikty jsou rozlišeny podle typů na zdi cihelné (oranžová barva), kamenocihelné (světlehnědá barva) a kamenné (šedá barva), dále jsou vyčleněny podlahy (světle modrá barva) a odpadní kanály či stoky (fialová barva) bez další bližší specifikace. Zpracování výzkumů probíhá v současné době téměř výhradně prostřednictvím počítačové techniky, takže všechny výstupy jsou plně interaktivní. Podkladem pro zhotovení plánové dokumentace je graficky zobrazené geodetické zaměření a vektorizované transformované kresby v rastrové podobě, takže s výslednými plány lze dále pracovat v jakémkoli formátu některého z grafických programů (*.dgn, *.dwg, *.dxf aj.). Návaznost na běžně používaný mapový systém je zajištěna prostřednictvím nám dostupných rastrových Základních map 1:10000 (plán 2). Pro lepší a přehlednější zobrazení byly příslušné mapové listy zájmového území rozčleněny až na dvě úrovně podlistů (plány 3 a 4) označených za lomítkem písmenem a číslem (např. 34-23-08/A1/B2 - mapový list ZM 34-23-08, první úroveň podlistu A1, druhá úroveň podlistu B2).

Z celkového počtu 10 dosud známých nalezišť na katastru Lednice (plán 5) je tato práce věnována především dvěma lokalitám (plán 5: lokality č. 1 a 2), které pokrývají zámeckého areál s rozsáhlým parkem. Jde o vyvýšený prostor se zámeckými budovami nad údolní nivou řeky Dyje (plán 5: lokalita č. 1) a návrší s romantickými stavbami akvaduktu a umělé jeskyně, tzv. pekla, v zámeckém parku (plán 5: lokalita č. 2).

Archeologické výzkumy a nálezy na katastru Lednice

Katastrální území obce Lednice (plán 5), rozkládající se částečně v nivě a částečně na vysoké pravobřežní terase řeky Dyje v nadmořské výšce okolo 172 m, bylo příznivým místem k osídlení. Území je poměrně bohaté na archeologické nálezy, některé starší nálezy jsou vzhledem k neznámým nálezovým okolnostem nelokalizovatelné. Současný stav poznání umožňuje lokalizovat na daném území celkem 10 nalezišť (plán 5) s doklady osídlení od pravěku až po středověk. Ze samotného intravilánu obce jsou doloženy nejenom středověké a novověké nálezy, ale výrazně jsou zastoupeny i různé pravěké kultury. Lokality se koncentrují převážně v západní, jihozápadní a jižní části katastru, sever a východ katastrálního území je vzhledem k inundačnímu terénu řeky Dyje téměř bez nálezů.

Nejstarší pravěké osídlení dokládají ojedinělé nálezy bíle patinovaného rohozce (Klíma 1972, 100). Výrazněji je nálezy zastoupena mladší a pozdní doba kamenná. Z období neolitu je to především broušená kamenná industrie (kopytovitý klín z prostoru radnice bez bližších nálezových okolností) a keramický materiál kultury s lineární keramikou (plán 5: lokalita č. 1). Výraznější množství nálezů patří období mladého neolitu a to především kultuře s moravskou malovanou keramikou (plán 5: lokality č. 8, 10), která je zastoupena v nálezech z lokalit Czuckova cihelna, trať Bohnhalmäcker, Nejdecká ulice (Klanicová 1996, 243, Skutil 1930-1935, 143). Pozdní doba kamenná (plán 5 lokality č. 8, 9) je doložena náhodným nálezem keramického materiálu kultury se zvoncovitými poháry z trati Bohnhalmäcker a broušené industrie kultury se šňůrovou keramikou v trati Altgebirge (Freising 1933).

Osídlení doby bronzové (plán 5: lokality č. 1, 5, 8, 9) je na katastrálním území doloženo především nálezy hrobů únětické kultury - Czuckova cihelna (Červinka 1902, 168, Stuchlík 1984, 181, AÚB NZ 1850/79), Nejdecká ulice (Dočkal – Krechler, 1987, 78-79) a hliník bývalé obecní cihelny, dnes okolí

křižovatky ulic Nejdecká a Mikulovská (Freising, 1933), kde lze předpokládat i únětické sídliště (NZ AÚB č.j. 731/51). Jihozápadně od této polohy v polích nad Hlohoveckým rybníkem (trať Oberfeld, Flur Oberfeld) byl již v roce 1895 objeven kostrový hrob s inventářem únětické kultury, další hrob obložený kameny byl prokopán v roce 1932 (Klanicová, 1996, 249). Středodunajské mohylové kultuře náleží keramický depot objevený v roce 1936 na pozemku F. Püchera a obsahující přes 20 keramických nádob a kámen s vyleštěnou třecí plochou (AÚB NZ 192/46). Mladší a pozdní doba bronzová je doložena nálezy žárových hrobů zjištěných na počátku minulého století na pozemku J. Gaidosche, dnes pravděpodobně v intravilánu v okolí Mikulovské ulice. Popsány jsou 3 žárové hroby a další 2-3 rozrušené, na základě materiálu jsou nálezy datovány do starší fáze velatické kultury (Freising 1933, Říhovský 1963, 74-76). Sídlištní objekt s velatickou keramikou byl prozkoumán v roce 1990 v Nejdecké ulici (Klanicová-Peška 1993, 114). Přítomnost osídlení ze starší doby železné je doložena pouze ojediněle, halštatský materiál se objevuje v prostoru bývalé obecní cihelny a Czuckovy cihelny (Klanicová 1996, 244).

Ranou dobu dějinnou (plán 5: lokality č 1, 5, 8, 9) na katastru Lednice představují nálezy laténské keramiky. V roce 1924 byly v prostoru Czuckovy cihelny narušeny sídlištní objekty laténského sídliště (Meduna 1961, 75) a kostrové pohřebiště (Filip, 1956, 402). Doba římská je prozatím doložena sídlištními objekty z intravilánu obce – v prostoru Mikulovské ulice byla v roce 1990 zjištěna římská polozemnice (Klanicová-Peška 1993, 114). Zajímavý nález pochází z prostoru zámeckého parku (bohužel bez bližší lokalizace), kdy při regulaci zachránil F. Czullik poklad 35 bronzových a měděných mincí, z nichž byly určeny asy Kommoda, Antonia Pia, Marka Aurelia a menší mince Konstantina II., Konstanta a Valenta (AÚB NZ 848/1946, 972/59, Slepíčka 1936, 22-24). Osídlení dokládají i další nálezy z katastru bez bližší lokalizace – denár Septima Severa a zlomky keramiky z mladší doby římské. Z období stěhování národů jsou doposud známy pouze ojedinělé keramické nálezy bez bližších nálezových okolností.

Nová etapa osídlení nastává v době hradištní (plán 5: lokality č. 1, 3, 8). Při výkopu rýhy plynovodní přípojky u silnice Lednice-Bulhary byly narušeny kostrové hroby, které na základě keramického materiálu, způsobu uložení a orientace umožňují datování do doby velkomoravské (Dočkal-Krechler 1987, 78-79). V roce 1978 bylo prozkoumáno sídliště ze střední doby hradištní na okraji terasy mezi Dyjí a silnicí Lednice-Bulhary. Menším archeologickým výzkumem byly prozkoumány sídlištní objekty – zemnice, zahloubené pece a ohniště s doklady vyspělé středohradištní keramiky (Dočkal-Měřínský 1980, 45-46). Z mladší doby hradištní není doposud doloženo výraznější osídlení. Bez bližší lokalizace jsou z katastru uváděny nálezy tuhových střepů z pozdní doby hradištní, středověké železné předměty – kopí s tulejkou, podkovy, středověký džbánec (Klanicová 1996, 245).

Ačkoli v prostoru lednického zámku a přilehlého parku (plán 5: lokality č. 1 a 2) probíhaly od minulého století různé stavební aktivity doprovázené nutně zásahy do terénu, nejsou v archivu nálezových zpráv Archeologického ústavu AV ČR v Brně (vyjma výše uvedených) uloženy žádné informace. Archeologické výzkumy se zde začaly realizovat až po roce 2000 archeologickým oddělením NPÚ ÚOP v Brně.

Obec Lednice se připomíná již v listině olomouckého biskupa Roberta z roku 1222. Tehdy patřila místním vladykům Adamarovi a Lipertovi z Lednice, kteří si zde zřejmě brzy poté vybudovali tvrz střežící nejspíše významný brod přes řeku Dyji na severojižní obchodní cestě. Již před polovinou 13. století se za vlády Václava I. dostává Lednice do rukou rakouského šlechtice Sifrieda Waise (Sirotek). V roce 1322 postoupil Ortlín Sirotek tvrz s dvorem Janovi z Lichtenštejna. Od té doby až do roku 1945 byla Lednice, s krátkou přestávkou v letech 1571-1576, v držení rodu Lichtenštejnů (Plaček 1996, 213; Samek 1999, 315; Svoboda 2004, 175-185). Nejstarší písemné zmínky o tvrzi se datují až k roku 1371 (k roku 1370 je uváděn jen dvůr s věží), později je zmiňována v roce 1582 (Nekuda-Unger 1981, 172).

Lokality (plán 5) a datování:

Lokalita č. 1: Mladší doba kamenná – kultura s lineární keramikou, pozdní doba kamenná, pozdní doba bronzová, laténské období, mladší doba římská, slovanské mladohradištní období, středověk, novověk (Klanicová 1996, 243-258; Vitula – Stránská 2006, 7-37).

Lokalita č. 2: novověk (Vitula – Stránská 2006, 7-37).

Lokalita č. 3: slovanské mladohradištní období (Klanicová 1996, 243-258 – zde další literatura).

Lokalita č. 4: mladší doba kamenná (Klanicová 1996, 243-258 – zde další literatura).

Lokalita č. 5: starší doba bronzová, doba římská, kostrový hrob bez nálezů (Klanicová 1996, 243-258 – zde další literatura).

Lokalita č. 6: starší doba bronzová – kultura únětická, střední doba bronzová – kultura středodunajská mohylová, halštatské období – kultura horákovská (Klanicová 1996, 243-258 – zde další literatura).

Lokalita č. 7: středověk (Klanicová 1996, 243-258 – zde další literatura).

Lokalita č. 8: mladší doba kamenná – kultura s moravskou malovanou keramikou, starší doba bronzová – kultura protoúnětická, střední doba bronzová – kultura středodunajská mohylová, mladší doba bronzová – velatická fáze kultury středodunajských popelnicových polí, doba stěhování národů, slovanské středohradištní období (Klanicová 1996, 243-258 – zde další literatura).

Lokalita č. 9: pozdní doba kamenná – kultura se šňůrovou keramikou, starší doba bronzová – kultura únětická, halštatské období – kultura horákovská, doba římská (Klanicová 1996, 243-258 – zde další literatura).

Lokalita č. 10: mladší doba kamenná – kultura s moravskou malovanou keramikou, pozdní doba kamenná – kultura se zvoncovitými poháry (Klanicová 1996, 243-258 – zde další literatura).

Lokalita č. 1 (plány 5 – 26)

Prostředí lokality

Lokalita s rozsáhlým komplexem zámeckých budov zaujímá prostor rozlehlé ostrožny, kterou tvoří výrazně vyvýšená pravobřežní terasa řeky Dyje v nadmořské výšce 167,5 – 168,5 m. Směrem k severu je terén poměrně příkře skloněn a přechází do údolní nivy s nadmořskou výškou 161,5 m. Geologicky a geomorfologicky je naleziště i jeho okolí součástí sníženiny Dolnomoravského úvalu, který je z větší části vyplněn mohutnými komplexy faciálně značně proměnlivých sedimentů neogenního stáří, ležících na podloží karpatských flyšových příkrovů. Povrch neogenních sedimentů, tvořených jíly, je místy překryt kvartérními fluviálními písky a šterkopísky, a ty ještě často pokrývají náplavové či sprašové hlíny.

Stavební a historický vývoj šlechtického sídla

Zámecký komplex budov, zahrad a přilehlého parku je propojen s městečkem. Spolu s nedalekými Valticemi a Břeclaví tvoří komplex někdejších lichtenštejnských držav na jižní Moravě. Příslušníci rodu se nejčastěji uplatňovali ve vojenských službách, od druhé poloviny 15. století se objevují i v nevyšších zemských úřadech.

V 16. století vlastnil Lednici Kryštof z Lichtenštejna zvaný Rozmařilý, který chtěl panství prodat, ale jeho poddaní se obrátili na císaře a ten prodej nepovolil. Císař potom sám Lednici držel až do roku 1576, kdy ji zpět získal Hartmann II. z Lichtenštejna. Za jeho panování pravděpodobně prošla gotická tvrz první významnou přestavbou na renesanční zámek, o jehož podobě však není nic bližšího známo (Czajkowski 1999). Zřejmě ve stejné době byla založena okrasná zahrada kolem objektu a začalo se také s vysušováním bažinatého okolí na straně jedné a zřizováním nových rybníků na straně druhé (Plaček 1996, 213).

Na počátku 17. století se Lednice stala rodovým majetkem Lichtenštejnů a jako nejstarší ji zdědil Karel I. (1569 -1627), zakladatel tzv. karolinské větve. Karel byl roku 1608 povýšen do knížecího stavu, což s sebou přineslo velký rozmach moci a majetku. Na Lednici se to odrazilo rozšířením zámku, dostavbou rozsáhlého komplexu hospodářských budov a úpravou parku. Za stavovského povstání stál Karel I. na straně Habsburků a účastnil se i bitvy na Bílé hoře. V následném období po roce 1620 se díky skupování konfiskovaných majetků stali Lichtenštejní nejbohatším rodem na Moravě. Obrovský půdní fond jim přinášel velké zisky a umožnil i velkolepé stavební podnikání.

Zámek v pravém slova smyslu začal budovat až Karel Eusebius (1611-1684) po svém návratu ze studijních cest po Evropě v roce 1632. Na stavbě se postupně podíleli význační architekti a umělci své doby – G. G. Tencalla, F. Caratti, A. Erna a jeho syn J. K. Erna. Tehdejší podoba zámku je zachycena na kresbách J. A. Delsenbacha (Prokop 1904, 1116). následnými přestavbami se však objekt zcela změnil (Prokop 1904, 1372). Z barokního komplexu se z větší části zachovaly pouze budovy stávající postavené podle návrhu J. B. Fischera z Erlachu, na jejich dokončení se podílel D. Martinelli. Zámek s konírnami propojovalo zalomené křídlo, které vzniklo při přestavbě před rokem 1730. Na konci 18. století se úplně proměnil i park – z původních francouzských zahrad vznikl klasicistní přírodně krajinářský celek s prvními drobnými architektonickými stavbami (Plaček 1996, 214).

Od roku 1836 patřila Lednice knížeti Aloisi II. (1796 – 1858), za jehož vlády došlo v letech 1846 – 1858 k poslední rozsáhlé a zásadní přestavbě zámku. Ta učinila z objektu honosnou ukázkou tudorovské novogotiky. Realizátorem přestavby byl lichtenštejnský dvorní architekt G. Wingelmüller, který absolvoval studijní cestu do Anglie a Skotska, aby při stavbě použil tvarosloví s co nejvyšší původností. Při přestavbě byla maximálně využita hmota zámku. Na této rozsáhlé přestavbě se podílel také architekt J. Kornhäusel, který již dříve přestavěl zahradní křídlo zámku v empírovém slohu a v letech 1843 – 1845 realizoval výstavbu unikátního skleníku na východní straně zámecké budovy, který podle vzoru londýnské zimní zahrady projektoval Angličan P. H. Desvignes. Vstupní

prostor a spojení mezi skleníkem a zámek tvořil květinový sál (Plaček 1996, 215). Po smrti Aloise II. patřila Lednice od roku 1858 až do roku 1929 jeho synovi Janu II. z Lichtenštejna, kdy přešla na jeho bratra Františka (1853 - 1938). Po jeho smrti byl posledním lichtenštejnským držitelem Lednice vzdálený bratranec František Josef II. (1906-89).

Po druhé světové válce byly všechny lichtenštejnské majetky podle dekretu prezidenta republiky zkonfiskovány, zámek je majetkem státu a od šedesátých let je areál zámku s parkem ve správě Národního památkového ústavu.

Archeologické výzkumy v areálu lednického zámku

Do roku 2000 nemáme žádné zprávy o archeologických výzkumech v areálu lednického zámku, ať už záchranných či zjišťovacích, a to i přes poměrně častou a rozsáhlou stavební činnost. Od roku 2000 uskutečnili pracovníci oddělení archeologie Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Brně celkem 4 výzkumné akce. Z nich 3 byly záchranné vyvolané stavební činností a jen 1 výzkum byl zjišťovací (Peklo a Akvadukt v zámeckém parku). Rozsáhlý plošný záchranný výzkum v prostoru jízďáren provedli nedávno pracovníci Archaia Brno, o. p. s.

Výzkumné akce:

1. 2003 - zjišťovací výzkum Akvaduktu a Pekla v zámeckém parku (NPÚ ÚOP Brno).
2. 2004-2005 - záchranný výzkum při obnově dešťové a splaškové kanalizace (NPÚ ÚOP Brno).
3. 2005 - záchranný výzkum při budování závlahového systému v roce 2005 a (NPÚ ÚOP Brno).
4. 2008-2012 - záchranný výzkum při odvlhčení zdiva hlavní budovy zámku (NPÚ ÚOP Brno).
5. 2012-2013 – záchranný výzkum při obnově jízďáren (Archaia Brno, o. p. s.)

Specifikace a vyhodnocení terénů (plány 8 – 26)

Půdorys budov současného zámku umožňuje vymezení oddělených a částečně i uzavřených nezastavěných ploch či spíše sektorů, z nichž každý má svoje specifika a samozřejmě také odlišný archeologický potenciál. Jedním ze dvou společných rysů všech je přítomnost podložních geologicky uložených vrstev, tvořených sprašovými hlínami, níže pak proložených vrstvami říčních písků.

Mapový list 34-23-08/E2/A3 (plán 9)

Akce: záchranný archeologický výzkum při budování závlahového systému v roce 2005.

Vedoucí: P. Vitula, R. Stránská

Hloubka zásahu: 0,8 m

Podloží v hloubce: 0,7 m

Situace a nálezy: v rýze byly odkryty dvě 2 zídky, jedna kamenocihelná (světle hnědá barva), druhá cihelná (oranžová barva) a dřevěné koryto (fialová barva).

Literatura: Vitula, P. – Stránská, R. 2006: Archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ ÚOP v Brně v letech 2000-2006, Památková péče na Moravě, Monumentorum Moraviae Tutela 12/2006, 7-37.

Mapový list 34-23-08/D2/G2 (plány 10 a 11)

Akce: záchranný archeologický výzkum při budování závlahového systému v roce 2005.

Vedoucí: P. Vitula, R. Stránská

Hloubka zásahu: 0,8 m

Podloží v hloubce: 0,7 m

Situace a nálezy: v rýze byly odkryty 1 cihelná zídka (oranžová barva) a dvě spojující se kanalizační stoky (fialová barva; plán 11; obr. 2).

Literatura: Vitula, P. – Stránská, R. 2006: Archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ ÚOP v Brně v letech 2000-2006, Památková péče na Moravě, Monumentorum Moraviae Tutela 12/2006, 7-37.

Mapový list 34-23-08/D1/G6 (plán 12)

Akce: záchranný archeologický výzkum při obnově kanalizace v letech 2004-2005.

Vedoucí: P. Vitula, R. Stránská

Hloubka zásahu: 1 m

Podloží v hloubce: nezjištěno

Situace a nálezy: ve výkopech byly odkryty dva kanály (fialová barva), z nichž jeden byl stokou.

Literatura: Vitula, P. – Stránská, R. 2006: Archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ ÚOP v Brně v letech 2000-2006, Památková péče na Moravě, Monumentorum Moraviae Tutela 12/2006, 7-37.

Mapový list 34-23-08/D1/F6 (plán 13, 14, 15)

Akce: záchranný archeologický výzkum při obnově kanalizace v letech 2004-2005 a při odvlhčení zdiva zámeckých budov v letech 2008-2012.

Vedoucí: P. Vitula, R. Stránská

Hloubka zásahu: viz níže

Podloží v hloubce: viz níže

Situace a nálezy: mapový list zachycuje tři výrazně odlišné situace:

1. dvě části předního průčelí kolem kaple v JZ části ML (plán 14). Hloubka zásahů: 1 – 2 m. Podloží v hloubce: 1,5 m zachyceno jen sporadicky. Mocnost antropogenního souvrství se v tomto sektoru pohybuje v rozmezí od 1 do 2 m. Tvoří ho středověké objekty a půdní horizont, 3 až 4 hlavní novověké vrstvy a současná povrchová úprava. Ve výkopu před vchodem do kaple byla v profilu zachycena vrstva s nálezy z mladší doby hradištní. Značně složitá souvrství ukrývají velmi hustou sít' zděných reliktní, z nichž nejstarší čistě kamenné (šedá

barva) mohou být už vrcholně středověké. Kamenocihelné zdi (světlehnědá barva) jsou pravděpodobně barokní a cihelné (oranžová barva) pak z 19. stol (obr. 3 – 5). Za barokní můžeme považovat i některé z odpadních stok (fialová barva). Nález čtyř hrobů bez nálezů (tmavomodrá modrá barva), z nichž jeden byl pod podlahou, na níž spočíval raně novověký křížek mohou signalizovat přítomnost starší sakrální stavby. Uvažovat snad můžeme o gotickém kostele sv. Jakuba Většího, který zachycuje jediné veduta z pol. 18. stol. kreslená asi podle starší předlohy (obr. 6). Víme o něm, že byl ještě v 70. letech 16. stol. opravován, ale vzápětí zbořen, a to nespíše v souvislosti s výstavbou barokního zámku, jehož nová zámecká kaple ho nahradila.

2. prostor jezdeckého nádvoří v SV části ML. Hloubka zásahů: 1 - 1,5 m. Podloží v hloubce: nezachyceno. Souvrství v nadloží tvoří několik vrstev silně promísených stavebním odpadem. Nádvoří je protkáno nejen složitou sítí kanálů a stok (fialová barva), ale také kamenocihelných (světlehnědá barva) a cihelných (oranžová barva) zdí často i se zbytky k nim se přimykajících dlážděných podlah (bleděmodrá barva). Nejspíše jde o pozůstatky barokních, ojediněle snad ještě renesančních staveb.

3. hlavní nádvoří zadního průčelí v S části ML. Hloubka zásahů: 1,5 – 2 m. Podloží hloubce: více než 2 m - zachyceno jen sporadicky. Antropogenní souvrství tvoří pravěký půdní horizont, 5 až 6 hlavních novověkých vrstev a současná povrchová úprava. Původně se zde terén ostrožny nejspíše již klonil směrem do údolní nivy. Toho zřejmě využívala dispozice barokní fáze zámku, která do těchto míst situovala stupňovité zahradní terasy zachycené na starém plánu (obr. 10) a Delsenbachově vyobrazení (obr. 11). Zdi teras, jejichž realizace nebyla dosud jistá, byly prokazatelně zachyceny výzkumem (plán 15; obr. 7 - 9). Nejspíše barokními relikty zahradní architektury je také několik dalších v tomto sektoru odkrytých kamenocihelných zdí a zídek (světlehnědá barva). Nejmladší jsou zde pak zbytky čistě cihelných zdí (oranžová barva) a kanálů (fialová barva).

Literatura: Vitula, P. – Stránská, R. 2006: Archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ ÚOP v Brně v letech 2000-2006, Památková péče na Moravě, Monumentorum Moraviae Tutela 12/2006, 7-37.

Mapový list 34-23-08/D1/F5 (plán 16)

Akce: záchranný archeologický výzkum při obnově kanalizace v letech 2004-2005 a při budování závlahového systému v roce 2005.

Vedoucí: P. Vitula, R. Stránská

Hloubka zásahu: 0,5 – 1 m u průčelí jízďáren, 2 m vjezdu do jezdeckého nádvoří.

Podloží v hloubce: 0,5 m, u průčelí jízďány místy až 1 m, u vjezdu do jezdeckého nádvoří více než 2 m.

Situace a nálezy: u vjezdu do jezdeckého nádvoří rýha zasáhla kanalizační stoku a kamenocihelné zdi, u průčelí jízďáren byly dokumentovány další stoky a kanály, 2 zídky a 2 pravěké objekty.

Literatura: Vitula, P. – Stránská, R. 2006: Archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ ÚOP v Brně v letech 2000-2006, Památková péče na Moravě, Monumentorum Moraviae Tutela 12/2006, 7-37.

Mapový list 34-23-08/D1/E5 (plán 17)

Akce: záchranný archeologický výzkum při obnově kanalizace v letech 2004-2005 a budování závlahového systému v roce 2005.

Vedoucí: P. Vitula, R. Stránská

Hloubka zásahu: 1 – 2 m

Podloží v hloubce: 0,5 – 0,8 m

Situace a nálezy: Do geologicky uložené podložní vrstvy sprašových hlín, nacházející se zpravidla v hloubce 0,5–0,8 m je zapuštěné značné množství objektů, datovaných do mladší doby kamenné, pozdní doby bronzové, vrcholného středověku i novověku. Nad podložím je značně vyvinutý, místy až 0,5 m mocný pravěký půdní horizont, který pokrývají novověké vrstvy. Během stavby bylo v rýhách dokumentováno celkem 16 sídlištních objektů z mladší doby kamenné, pozdní doby bronzové a vrcholně středověkého období, dále 3 kamenocihelné zdi a kanalizační stoka. Zbytky vodní nádrže na plavení koní vyobrazené na rytině z doby kolem roku 1720 (obr. 18) nebyly dosud objeveny.

Literatura: Vitula, P. – Stránská, R. 2006: Archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ ÚOP v Brně v letech 2000-2006, Památková péče na Moravě, Monumentorum Moraviae Tutela 12/2006, 7-37.

Akce: plošný záchranný archeologický výzkum při obnově jízďáren v letech 2012-2013.

Vedoucí: H. Zbranek, Archaia Brno, o. p. s.

Hloubka zásahu: většinou do 0,8 m, místy ojediněle až 3 m.

Podloží v hloubce: 0,5 – 0,8 m.

Situace a nálezy: během výzkumu byly zachyceny archeologické situace z pozdní doby kamenné, mladší a pozdní doby bronzové, laténského období a mladší doby římské. Doklady vrcholně středověkého osídlení ze 14. a 15. stol. tvořily suterény dřevohlinitých domů a značné množství jiných zahloubených objektů. Na nádvoří byl zachycen také relikt cesty, který může souviset s přívozem přes řeku směrem do Podivína. Dále byly odkryty situace související s výstavbou a provozem jízďáren. Dokumentovány byly reliкty mohutného základového zdiva nerealizovaného severního křídla a doklady změny celkové dispozice během výstavby v interiéru západní části jižního křídla.

Literatura: nepublikováno.

Mapový list 34-23-08/D1/D5 (plán 18)

Akce: záchranný archeologický výzkum při obnově kanalizace v letech 2004-2005.

Vedoucí: P. Vitula, R. Stránská

Hloubka zásahu: 1 – 3 m

Podloží v hloubce: 0,5 – více než 3 m

Situace a nálezy: v profilech rýh se zdokumentovalo celkem 8 objektů z mladší doby kamenné, pozdní doby bronzové a vrcholného středověku, včetně druhotně uložených lidských kosterních pozůstatků se záušnicí z mladší doby hradištní (plán 19; obr. 12 – 15). Dále byly ve výkopech 2 zdi kamenné a 2

kamenocihelné, z nichž jedna, základová, byla zvláště mohutná (plán 20; obr. 16). Je reliktem zřejmě nedostavěného nebo dispozičně dodatečně změněného půdorysu barokní stavby. V partiích mezi dvěma křídly barokních jízdáren je více než 2 m mocné novověké souvrství s množstvím stavebního odpadu. Níže ve svahu směrem k současnému toku Mlýnského potoka novověkých vrstev ubývá a plynule se mění v nivní sedimenty. Na mapovém listu je zachycené také vyústění kanalizační stoky.

Literatura: Vitula, P. – Stránská, R. 2006: Archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ ÚOP v Brně v letech 2000-2006, Památková péče na Moravě, Monumentorum Moraviae Tutela 12/2006, 7-37.

Mapový list 34-23-08/D1/D6 (plán 21)

Akce: záchranný archeologický výzkum při obnově kanalizace v letech 2004-2005.

Vedoucí: P. Vitula, R. Stránská

Hloubka zásahu: 1,5 m

Podloží v hloubce: nezachyceno

Situace a nálezy: nezachyceny

Literatura: Vitula, P. – Stránská, R. 2006: Archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ ÚOP v Brně v letech 2000-2006, Památková péče na Moravě, Monumentorum Moraviae Tutela 12/2006, 7-37.

Mapový list 34-23-08/D1/E6 (plány 22 a 23)

Akce: záchranný archeologický výzkum při obnově kanalizace v letech 2004-2005 a zjišťovací sondáž v roce 2012.

Vedoucí: P. Vitula, R. Stránská

Hloubka zásahu: 1,5 - 2 m

Podloží v hloubce: 1 – 2 m

Situace a nálezy: v prostoru mapového listu bylo dokumentováno celkem 7 sídlištních objektů z pozdní doby bronzové a laténského období (obr. 20), dále 3

kamenocihelné zdi a na několika místech kanalizační stoky. Odkryta byla i novověká studna s kamennou obezdívkou a poklopem u severozápadního nároží zámku (plán 23; obr. 19).

Literatura: Vitula, P. – Stránská, R. 2006: Archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ ÚOP v Brně v letech 2000-2006, Památková péče na Moravě, Monumentorum Moraviae Tutela 12/2006, 7-37.

Mapový list 34-23-08/D1/F7 (plán 24)

Akce: záchranný archeologický výzkum při obnově kanalizace v letech 2004-2005 a budování závlahového systému v roce 2005.

Vedoucí: P. Vitula, R. Stránská

Hloubka zásahu: 0,8 – 1,5 m

Podloží v hloubce: nezachyceno

Situace a nálezy: v prostoru mapového listu byla dokumentována 1 cihelná zídka.

Literatura: Vitula, P. – Stránská, R. 2006: Archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ ÚOP v Brně v letech 2000-2006, Památková péče na Moravě, Monumentorum Moraviae Tutela 12/2006, 7-37.

Mapový list 34-23-08/D1/E7 (plán 25)

Akce: záchranný archeologický výzkum při obnově kanalizace v letech 2004-2005 a budování závlahového systému v roce 2005.

Vedoucí: P. Vitula, R. Stránská

Hloubka zásahu: 0,8 – 1,5 m

Podloží v hloubce: nezachyceno

Situace a nálezy: v prostoru mapového listu nebyly dokumentovány žádné relikty.

Literatura: Vitula, P. – Stránská, R. 2006: Archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ ÚOP v Brně v letech 2000-2006, Památková péče na Moravě, Monumentorum Moraviae Tutela 12/2006, 7-37.

Mapový list 34-23-08/D1/D7 (plán 26)

Akce: záchranný archeologický výzkum při budování závlahového systému v roce 2005.

Vedoucí: P. Vitula, R. Stránská

Hloubka zásahu: 0,8

Podloží v hloubce: 0,5 – 0,8 m

Situace a nálezy: v prostoru mapového listu nebyly dokumentovány žádné relikty.

Literatura: Vitula, P. – Stránská, R. 2006: Archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ ÚOP v Brně v letech 2000-2006, Památková péče na Moravě, Monumentorum Moraviae Tutela 12/2006, 7-37.

Lokalita č. 2 (plány 27 – 30)

Lokalita se nachází v zámeckém parku ve vzdálenosti 850 m od zámeckých budov (plán 5; obr. 21). Tvoří ji výrazně vyvýšené návrší pravidelného oválného tvaru (plány 27 a 28), které je bezesporu umělým výtvozem. Vzniklo v prvním desetiletí 19. stol. v souvislosti s umístěním dvou významných romantických staveb architekta Josefa Hardtmutha – akvaduktu (obr. 22: 1) a pekla (obr. 22: 2).

Specifikace a vyhodnocení terénů

Mapový list 34-23-08/C2/B1 (plány 29 a 30)

Akce: zjišťovací archeologický výzkum v roce 2003.

Vedoucí: P. Vitula

Hloubka zásahu: 1 m

Podloží v hloubce: nezachyceno

Situace a nálezy: na temeni umělé jeskyně byly otevřena sonda, jejíž okraje respektovaly ještě v té době viditelné obvodové zdivo druhého patra stavby. Na ploše o rozměrech zhruba 7,0 x 5,5 se ručně odkopaly a vybraly recentní zásypy až do úrovně pevných komponent někdejšího dna, které bylo v hloubce zhruba 1 m (plán 30; obr. 24: 1). Výzkumem se zjistilo, že původně šlo bezesporu o vodní rezervoár, který byl důmyslně rozdělen nejprve do dvou hlavních částí. Voda z externího zdroje přitékala nejprve do sektoru s dusanou jílovitou podlahou (obr. 24:2) a odtud pak prosakovala do kameny vydlážděné otevřené části (obr. 23: 2). Patrně kvůli tomu, že voda byla znečišťována padajícím listím či jehličím, byl tento prostor o něco později částečně zaklenut (obr. 23: 1)). Tím vznikl třetí uzavřený sektor, do něhož opět prosakovala zčásti již odkalená voda a z něj pak už téměř dokonale čistá odtékala akvaduktem zpět do rybníka. A přitom průtok mohl být regulován dokonce pomocí stavidla.

Akvaдукt, jako jedna z mnoha romantických staveb architekta Josefa Hardtmutha, byl postaven pravděpodobně s dokončením první etapy budování rybníka někdy mezi roky 1805 – 1810. Je však otázkou, zda některé prvky nesoucí pozdně barokní výzdobu jsou zde v prvotním či druhotném uložení. Poprvé je akvaдукt zakreslen v plánu návrhu úprav parku z roku 1805, kde jsou v půdorysu zobrazeny jednotlivé pilíře a za nimi pak červeným obdélníkem jakási stavba, snad právě výzkumem odkrytá nádrž na vodu. Z doby kolem roku 1807 pochází nejstarší vyobrazení akvaдукtu na dřevorytině. Zde má stavba celkem 16 oblouků (obr. 26: 1) oproti dnešním 8. O tom, že byl akvaдукt zpočátku delší než dnes svědčí i jeden z pilířů, viditelný v prvním nadzemním patře umělé jeskyně. Další zobrazení akvaдукtu je na plánu z roku 1810 (obr. 25). Zde již prokazatelně nacházíme za linií koryta obdélnou nádrž odkrytou v současnosti. Z doby kolem roku 1820 pochází malby a dřevoryt F. Runka (obr. 27), kde jsou zachyceny zajímavé aspekty. Při detailním studiu jedné z maleb (obr. 27: 1) lze zahlédnout jakousi nižší věžovitou stavbu za akvaдукtem a dřevoryt zase zobrazuje poměrně mohutný vodní proud vytékající z koryta. Všechna tato vyobrazení byla základem doposud spekulací o tom, zda byl akvaдукt někdy funkční z hlediska trvalého či příležitostného zapojení do vodního režimu zámeckého parku.

Zjišťovací archeologický výzkum na temeni umělé jeskyně jednoznačně prokázal, že nejvyšší patro umělé jeskyně bylo přinejmenším navrženo a kratší dobu nejspíše i sloužilo nejen jako rezervoár vody, ale zároveň i jako její jednoduchá, ale důmyslná čistička. Z tohoto pohledu se akvaдукt nejeví jen jako romantická stavba, zbudovaná výhradně jen z rozmaru tehdejší šlechty. Princip samočištění vody průsakem zdmi v nádrži dovoluje uvažovat i o ryze praktickém účelu stavby, jejíž romantické ztvárnění mohlo být jen povedenou dobovou kamufláží. To je však možné jen za předpokladu nepřetržité a plynulé recyklace. Hypoteticky ji mohl původně zprostředkovávat jeden ze starších barokních vodojemů, kterých bylo v okolí lednického zámku několik. Protože tyto vodojemy byly plněny neustálým mechanickým čerpáním, nemohly vodu zadržovat, ale její přebytek musel nepřetržitě odtékat. To by potvrzovala i vydatnost vodního proudu, zobrazená F. Runkem (obr. 27: 2), nehledě k tomu, že

pozornějším pohledem na malbu z doby kolem roku 1820 lze za akvaduktem zahlédnout jakousi nevysokou věžovitou stavbu (obr. 27: 1). Je otázkou, zda právě to nebyl onen vodojem, z něhož se voda do nádrže dostávala prostým přepadem. Kromě toho souvislost s tímto typem zařízení naznačuje nejen absence jakéhokoli potrubního vedení, ale i indicie naznačující skutečnost, že nádrž ani akvadukt nemohly svému účelu sloužit dlouhou dobu. Technický pokrok brzy nato způsobil změnu celkové koncepce technického řešení vodních strojů, nesoucí s sebou i výměnu starých zařízení za nová, což v našem případě mohlo způsobit likvidaci původní funkce akvaduktu.

Literatura: Vitula, P. – Stránská, R. 2006: Archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ ÚOP v Brně v letech 2000-2006, Památková péče na Moravě, Monumentorum Moraviae Tutela 12/2006, 7-37.

Použitá literatura

- AÚB – archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu v Brně
- Czajkowski, P. 1999: Stavebně historický průzkum, konírny státního zámku v Lednici, Památkový ústav v Brně, nepublikovaný rukopis.
- Červinka, I. L. 1902: Morava za pravěku, díl I. Země a lid. Brno, 168.
- Čtyroký, P. – Havlíček, P. 2004: Geologická minulost Lednice a jejího okolí, in: E. Kordiovský (ed.) a kol.: Městečko Lednice. Lednice, 9-20.
- Dočkal, T. – Krechler I. 1987: Záchranné výzkumy v Lednici (okr. Břeclav), Přehled výzkumů 1984, 78-79.
- Dočkal, T. – Měřinský Z. 1980: Nově zjištěné sídliště ze střední doby hradištní mezi Nejdkem a Lednicí (okr. Břeclav), Přehled výzkumů 1978, 45-46.
- Filip, J. 1956: Keltové ve střední Evropě. Praha, 402.
- Freising, H. 1933: Die Vorgeschichte der Marktgemeinde Eisgrub.
- Juřík, P. 2009: Moravská dominia Liechtensteinů a Dietrichsteinů. Praha, 187-227.
- Klanicová, E. – Peška, J. 1993: Záchranný výzkum v Lednici (okr. Břeclav), Přehled výzkumů 1990, 114.
- Klanicová, E. 1995: Archeologické lokality na katastru obce Nejdek, Jižní Morava, sv. 34, 151-161.
- Klanicová, E. 1996: Archeologické lokality na katastru obce Lednice (okr. Břeclav), Jižní Morava, sv. 35, 243-258.
- Klanicová, E. 2004: Pravěké osídlení Lednice a Nejdku, in: E. Kordiovský (ed.) a kol.: Městečko Lednice. Lednice, 146-164.
- Klíma, B. 1972: Povrchové nálezy v Lednici (okr. Břeclav), Přehled výzkumů 1972, 100.
- Kroupa, J. 2004: Lednický zámek doby barokní a klasicistní, in: E. Kordiovský (ed.) a kol.: Městečko Lednice. Lednice, 355-385.
- Meduna, J. 1961: Laténské sídliště v Nejdku (okr. Břeclav), Přehled výzkumů 1960, 75-76.

- Nekuda, V. – Unger, J. 1981: Hrádky a tvrze na Moravě. Brno, 172.
- Plaček, M. 1996: Hrady a zámky na Moravě a ve Slezsku. Praha, 213-215.
- Prokop, A. 1904: Die Markgrafschaft Mähren, IV. Band. Wien, 1116, 1372.
- Říhový, J. 1963: K poznání starší fáze kultury středodunajských popelnicových polí – velatické kultury, Sborník ČSSA, č. 3, 74-76.
- Samek, B. 1999: Umělecké památky Moravy a Slezska 2, (J-N). Praha, 315-322.
- Skutil, J. 1930-1935: Moravské prehistorické výkopy a nálezy 1931, Obzor prehistorický IX, 140-164.
- Slepička, A. 1936: Römische Silbermünzen aus Eisgrub, Sudeta, Jahrgang XII, 22-24.
- Stuchlík, S. 1984: K datování konce věteřovského osídlení na jižní Moravě, Archeologické rozhledy XXXVI-2, 173-186.
- Svoboda, M. 2004: Lednice lenním statkem moravských markrabat a českých králů, in: E. Kordiovský (ed.) a kol.: Městečko Lednice. Lednice, 175-192.
- Šabatová, L. 2008: Zámecké konírny a jízďárny v Lednici, stavebněhistorický průzkum, NPÚ ú.o.p. v Brně, nepublikovaný rukopis.
- Vitula, P. – Stránská, R. 2006: Archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ ÚOP v Brně v letech 2000-2006, in: Památková péče na Moravě - Monumentorum Moraviae Tutela 12, Brno, 7-36.

Seznam plánů (plány 1 – 36)

Plán 1: : Lednice – lokality č. 1 a 2. Ortofomapa.

Plán 2: : Lednice – klad mapových listů Základních map 1:10000.
Mapové listy 34-23-02, 34-23-03, 34-23-07, 34-23-08, 34-23-12, 34-23-13.

Plán 3: Lednice – příklad kladu a označení první úrovně mapových podlistů. Základní mapa, mapový list 34-23-08, podlisty A1 – A7, B1 – B7, C1 – C7, D1 – D7, E1 – E 7, F1 – F7, G1 – G7.

Plán 4: Lednice – příklad kladu a označení druhé úrovně mapových podlistů. Základní mapa, mapový list 34-23-08, 1. podlist D1, 2. podlisty D1/A1-A7, D1/B1-B7, D1/C1-C7, D1/D1-D7, D1/E1-E7, D1/F1-F7, D1/G1-G7.

Plán 5: Lednice – katastr a lokality. Základní mapy 1:10000 s vyznačením hranic katastrálního území a plochami dosud známých nalezišť (č. 1 – 10).

Plán 6: Lednice – lokalita č. 1. ZM 1:10000 s vyznačením plochy.

Plán 7: Lednice – lokalita č. 1. Ortofotomapa.

Plán 8: Lednice – lokalita č. 1. Celkový plán prozkoumaných ploch (červená barva) kolem zámeckých budov (modrá barva) na podkladu 2. úrovně mapových podlistů.

Plán 9: Lednice – lokalita č. 1 - podlist 34-23-08/E2/A3. Plán prozkoumaných ploch a dokumentovaných situací (obvod ploch – červená barva, kamenné reliikty – šedá barva, kamenocihelné reliikty – světlehnědá barva, cihelné reliikty – oranžová barva, podlahy – světlemodrá barva, hroby – tmavomodrá barva, kanály a stoky – fialová barva).

Plán 10: Lednice – lokalita č. 1 - podlist 34-23-08/D2/G2. Plán prozkoumaných ploch a dokumentovaných situací (obvod ploch – červená barva, kamenné reliikty – šedá barva, kamenocihelné reliikty – světlehnědá barva, cihelné reliikty – oranžová barva, podlahy – světlemodrá barva, hroby – tmavomodrá barva, kanály a stoky – fialová barva).

Plán 11: Lednice – lokalita č. 1 - podlist 34-23-08/D2/G2 - detail. Plán prozkoumaných ploch a dokumentovaných situací (obvod ploch – červená barva, kamenné reliikty – šedá barva, kamenocihelné reliikty – světlehnědá barva, cihelné reliikty – oranžová barva, podlahy – světlemodrá barva, hroby – tmavomodrá barva, kanály a stoky – fialová barva).

Plán 12: Lednice – lokalita č. 1 - podlist 34-23-08/D1/G6. Plán prozkoumaných ploch a dokumentovaných situací (obvod ploch – červená barva, kamenné reliikty – šedá barva, kamenocihelné reliikty – světlehnědá barva, cihelné reliikty – oranžová barva, podlahy – světlemodrá barva, hroby – tmavomodrá barva, kanály a stoky – fialová barva).

Plán 13: Lednice – lokalita č. 1 - podlist 34-23-08/D1/F6. Plán prozkoumaných ploch a dokumentovaných situací (obvod ploch – červená barva, kamenné reliikty – šedá barva, kamenocihelné reliikty – světlehnědá barva, cihelné reliikty – oranžová barva, podlahy – světlemodrá barva, hroby – tmavomodrá barva, kanály a stoky – fialová barva).

Plán 14: Lednice – lokalita č. 1 - podlist 34-23-08/D1/F6 – detail JZ části. Plán prozkoumaných ploch a dokumentovaných situací (obvod ploch – červená barva, kamenné reliikty – šedá barva, kamenocihelné reliikty – světlehnědá barva, cihelné reliikty – oranžová barva, podlahy – světlemodrá barva, hroby – tmavomodrá barva, kanály a stoky – fialová barva).

Plán 15: Lednice – lokalita č. 1 - podlist 34-23-08/D1/F6 – detail S části. Plán prozkoumaných ploch a dokumentovaných situací (obvod ploch – červená barva, kamenné reliikty – šedá barva, kamenocihelné reliikty – světlehnědá barva, cihelné reliikty – oranžová barva, podlahy – světlemodrá barva, hroby – tmavomodrá barva, kanály a stoky – fialová barva).

Plán 16: Lednice – lokalita č. 1 - podlist 34-23-08/D1/F5. Plán prozkoumaných ploch a dokumentovaných situací (obvod ploch – červená barva, kamenné reliikty – šedá barva, kamenocihelné reliikty – světlehnědá barva, cihelné reliikty – oranžová barva, podlahy – světlemodrá barva, hroby – tmavomodrá barva, kanály a stoky – fialová barva).

Plán 17: Lednice – lokalita č. 1 - podlist 34-23-08/D1/E5. Plán prozkoumaných ploch a dokumentovaných situací (obvod ploch – červená barva, kamenné reliikty – šedá barva, kamenocihelné reliikty – světlehnědá barva, cihelné reliikty – oranžová barva, podlahy – světlemodrá barva, hroby – tmavomodrá barva, kanály a stoky – fialová barva).

Plán 18: Lednice – lokalita č. 1 - podlist 34-23-08/D1/D5. Plán prozkoumaných ploch a dokumentovaných situací (obvod ploch – červená barva, kamenné reliikty – šedá barva, kamenocihelné reliikty – světlehnědá barva, cihelné reliikty – oranžová barva, podlahy – světlemodrá barva, hroby – tmavomodrá barva, kanály a stoky – fialová barva).

Plán 19: Lednice – lokalita č. 1 - podlist 34-23-08/D1/D5 - detail. Plán prozkoumaných ploch a dokumentovaných situací (obvod ploch – červená barva, kamenné reliikty – šedá barva, kamenocihelné reliikty – světlehnědá barva, cihelné reliikty – oranžová barva, podlahy – světlemodrá barva, hroby – tmavomodrá barva, kanály a stoky – fialová barva).

Plán 20: Lednice – lokalita č. 1 - podlist 34-23-08/D1/D5 - detail. Plán prozkoumaných ploch a dokumentovaných situací (obvod ploch – červená barva, kamenné reliikty – šedá barva, kamenocihelné reliikty – světlehnědá barva, cihelné reliikty – oranžová barva, podlahy – světlemodrá barva, hroby – tmavomodrá barva, kanály a stoky – fialová barva).

Plán 21: Lednice – lokalita č. 1 - podlist 34-23-08/D1/D6. Plán prozkoumaných ploch a dokumentovaných situací (obvod ploch – červená barva, kamenné reliikty – šedá barva, kamenocihelné reliikty – světlehnědá barva, cihelné reliikty – oranžová barva, podlahy – světlemodrá barva, hroby – tmavomodrá barva, kanály a stoky – fialová barva).

Plán 22: Lednice – lokalita č. 1 - podlist 34-23-08/D1/E6. Plán prozkoumaných ploch a dokumentovaných situací (obvod ploch – červená barva, kamenné reliikty – šedá barva, kamenocihelné reliikty – světlehnědá barva, cihelné reliikty – oranžová barva, podlahy – světlemodrá barva, hroby – tmavomodrá barva, kanály a stoky – fialová barva).

Plán 23: Lednice – lokalita č. 1 - podlist 34-23-08/D1/E6 - detail. Plán prozkoumaných ploch a dokumentovaných situací (obvod ploch – červená barva, kamenné reliikty – šedá barva, kamenocihelné reliikty – světlehnědá barva, cihelné reliikty – oranžová barva, podlahy – světlemodrá barva, hroby – tmavomodrá barva, kanály a stoky – fialová barva).

Plán 24: Lednice – lokalita č. 1 - podlist 34-23-08/D1/F7. Plán prozkoumaných ploch a dokumentovaných situací (obvod ploch – červená barva, kamenné reliikty – šedá barva, kamenocihelné reliikty – světlehnědá barva, cihelné reliikty – oranžová barva, podlahy – světlemodrá barva, hroby – tmavomodrá barva, kanály a stoky – fialová barva).

Plán 25: Lednice – lokalita č. 1 - podlist 34-23-08/D1/E7. Plán prozkoumaných ploch a dokumentovaných situací (obvod ploch – červená barva, kamenné reliikty – šedá barva, kamenocihelné reliikty – světlehnědá barva, cihelné reliikty – oranžová barva, podlahy – světlemodrá barva, hroby – tmavomodrá barva, kanály a stoky – fialová barva).

Plán 26: Lednice – lokalita č. 1 - podlist 34-23-08/D1/D7. Plán prozkoumaných ploch a dokumentovaných situací (obvod ploch – červená barva, kamenné reliikty – šedá barva, kamenocihelné reliikty – světlehnědá barva, cihelné reliikty – oranžová barva, podlahy – světlemodrá barva, hroby – tmavomodrá barva, kanály a stoky – fialová barva).

Plán 27: Lednice – lokalita č. 2. ZM 1:10000 s vyznačením plochy.

Plán 28: Lednice – lokalita č. 2. Ortofotomapa.

Plán 29: Lednice – lokalita č. 2 - podlist 34-23-08/C2/B1. Plán prozkoumané plochy a dokumentované situace.

Plán 30: Lednice – lokalita č. 2 - podlist 34-23-08/C2/B1 - detail. Plán prozkoumané plochy a dokumentované situace.

Seznam vyobrazení a fotodokumenace (obr. 1 – 36)

Obr. na titulní straně: státní zámek Lednice – letecký snímek M. Bálka z roku 2004 (archiv ÚAPP Brno) – celkový pohled od JZ.

Obr. 1: Lednice – lokalita č. 1 – areál zámku 2004. ZM 1:10 000, list 34-23-08. 1 – město Lednice se zámeckým areálem – letecký snímek M. Bálka z roku 2004 (archiv ÚAPP Brno) – celkový pohled od SZ; **2** – státní zámek Lednice – letecký snímek M. Bálka z roku 2004 (archiv ÚAPP Brno) – celkový pohled od JZ.

Obr. 2: Lednice – lokalita č. 1 – areál zámku 2005. ZM 1:10 000, list 34-23-08/D2/G2 (plány 10 a 11). Situace spojení kanalizačních stok odkrytá při budování závlahového systému. **1** – pohled od SZ; **2** – detail od JV.

Obr. 3: Lednice – lokalita č. 1 – areál zámku 2005. ZM 1:10 000, list 34-23-08/D1/F6 (plány 13 a 14). Relikty středověkých a novověkých zdí a kanalizačních stok odkrytých při obnově kanalizace – pohledy od SV.

Obr. 4: Lednice – lokalita č. 1 – areál zámku 2005. ZM 1:10 000, list 34-23-08/D1/F6 (plány 13 a 14). Detaily reliktních středověkých a novověkých zdí a kanalizačních stok odkrytých při obnově kanalizace – pohledy od JV.

Obr. 5: Lednice – lokalita č. 1 – areál zámku 2005. ZM 1:10 000, list 34-23-08/D1/F6 (plány 13 a 14). Detaily reliktních středověkých a novověkých zdí a podlah odkrytých při obnově kanalizace. **1** - pohled od JV; **2** – pohled od JZ.

Obr. 6: Lednice – lokalita č. 1 – areál zámku – kolem pol. 18. stol.. Veduta F. B. Wenera zachycující město Lednici ještě s gotickým kostelem sv. Jakuba Většího. Nejspíše jde o kresbu podle starší předlohy.

Obr. 7: Lednice – lokalita č. 1 – areál zámku 2005. ZM 1:10 000, list 34-23-08/D1/F6 (plány 13 a 15). **1** – JZ část zadního průčelí zámku – pohled od SV; **2** – relikty opěrných zdí barokních teras odkryté při obnově kanalizace - pohled od SV.

Obr. 8: Lednice – lokalita č. 1 – areál zámku 2005. ZM 1:10 000, list

34-23-08/D1/F6 (plány 13 a 15). Detaily reliktů opěrných zdí barokních teras odkrytých při obnově kanalizace. 1 – pohled od SV; 2 - pohled od V.

Obr. 9: Lednice – lokalita č. 1 – areál zámku 2005. ZM 1:10 000, list 34-23-08/D1/F6 (plány 13 a 15). Detaily reliktů opěrných zdí barokních teras odkrytých při obnově kanalizace. 1 – pohled od JV; 2 - pohled od SV.

Obr. 10: Lednice – lokalita č. 1 – areál zámku 1799. Výřez z historické mapy (Ignatz Holle, 1799) zachycující barokní půdorys zámku se stupňovitými zahradními terasami u zadního průčelí.

Obr. 11: Lednice – lokalita č. 1 – areál zámku kolem r. 1720. Mědiryt J. A. Delsenbacha zachycující od SV podobu zadního průčelí barokního zámku se stupňovitými zahradními terasami.

Obr. 12: Lednice – lokalita č. 1 – areál zámku 2004. ZM 1:10 000, list 34-23-08/D1/E5 (plán 17) a list 34-23-08/D1/D5 (plány 18 a 19). 1 - rýha pro kanalizační potrubí na nádvoří jízďáren – pohled od JZ; 2 – pravěký zahloubený objekt v profilu rýhy pro kanalizační potrubí – pohled od JV.

Obr. 13: Lednice – lokalita č. 1 – areál zámku 2004. ZM 1:10 000, list 34-23-08/D1/E5 (plán 17) a list 34-23-08/D1/D5 (plány 18 a 19). Pravěké zahloubené objekty v profilu rýhy pro kanalizační potrubí. 1 - pohled od JV; 2 – pravěký zahloubený objekt v profilu rýhy – pohled od SZ.

Obr. 14: Lednice – lokalita č. 1 – areál zámku 2004. ZM 1:10 000, list 34-23-08/D1/E5 (plán 17) a list 34-23-08/D1/D5 (plány 18 a 19). 1 - pravěký zahloubený objekt v profilu rýhy pro kanalizační potrubí - pohled od JV; 2 – relikt novověkého kamenocihelného zdiva v rýze pro kanalizační potrubí – pohled od JZ.

Obr. 15: Lednice – lokalita č. 1 – areál zámku 2004. ZM 1:10 000, list 34-23-08/D1/E5 (plán 17) a list 34-23-08/D1/D5 (plány 18 a 19). Situace druhotně přemístěných lidských kosterních pozůstatků se záušnicí ze slovanského mladohradištního období – pohledy od SZ.

Obr. 16: Lednice – lokalita č. 1 – areál zámku 2005. ZM 1:10 000, list 34-23-08/D1/D5 (plány 18 a 20). Situace mohutné kamenocihelné zdi v rýze pro kanalizační potrubí. 1 - pohled od J; 2 – detail od JV.

Obr. 17: Lednice – lokalita č. 1 – areál zámku kolem r. 1720. Mědiryt J. A. Delsenbacha zachycující od JZ podobu vnějšího průčelí barokních jízďáren.

Obr. 18: Lednice – lokalita č. 1 – areál zámku kolem r. 1720. Mědiryt J. A. Delsenbacha zachycující od SV podobu nádvoří barokních jízďáren s nádrží pro plavení koní.

Obr. 19: Lednice – lokalita č. 1 – areál zámku 2012. ZM 1:10 000, list 34-23-08/D1/E6 (plány 22 a 23). Situace novověké studny čtvercového půdorysu s kamennou vyzdívkou stěn a poklopem. 1 - pohled od V; 2 – detail od SV.

Obr. 20: Lednice – lokalita č. 1 – areál zámku 2004. ZM 1:10 000, list 34-23-08/D1/E6 (plán 22 a 23). Praveké objekty v profilu rýhy pro kanalizační potrubí. 1 - pohled od JZ; 2 – detail od SZ.

Obr. 21: Lednice – lokalita č. 2 – akvadukt a peklo 2003. ZM 1:10 000, list 34-23-08/C1 a C2 (plány 27, 28 a 29). Celkové letecké snímky lokality – pohledy od JV.

Obr. 22: Lednice – lokalita č. 2 – akvadukt a peklo 2003. ZM 1:10 000, list 34-23-08/C2/B1 (plán 29). 1 – akvadukt – pohled od JZ; 2 – peklo – pohled od V.

Obr. 23: Lednice – lokalita č. 2 – akvadukt a peklo 2003. ZM 1:10 000, list 34-23-08/C2/B1 (plán 29). Tříprostorová nádrž na vodu na temeni pekla odkrytá zjišťovacím archeologickým výzkumem. 1 – detail zaklenuté části od Z; 2 – detail JV otevřené části od Z.

Obr. 24: Lednice – lokalita č. 2 – akvadukt a peklo 2003. ZM 1:10 000, list 34-23-08/C2/B1 (plán 29). Tříprostorová nádrž na vodu na temeni pekla odkrytá zjišťovacím archeologickým výzkumem. 1 – celkový pohled od SZ; 2 – detail SZ otevřené části od SZ.

Obr. 25: Lednice – lokalita č. 2 – akvadukt a peklo kolem r. 1810. 1 – nejstarší vyobrazení nádrže u akvaduktu na historickém plánu s půdorysem barokního zámku; 2 – zvětšený detail.

Obr. 25: Lednice – lokalita č. 2 – akvadukt a peklo. 1 – historické vyobrazení samotného akvaduktu na dřevorytu z doby kolem r. 1807. 2 – historické vyobrazení akvaduktu s tekoucí vodou z doby po roce 1820 (F. Runk).

Obr. 26: Lednice – lokalita č. 2 – akvadukt a peklo. 1 – historické vyobrazení samotného akvaduktu na dřevorytu z doby kolem r. 1807. **2** – historické vyobrazení akvaduktu s tekoucí vodou z doby po roce 1820 (F. Runk).

Obr. 27: Lednice – lokalita č. 2 – akvadukt a peklo. 1 – historické vyobrazení akvaduktu s tekoucí vodou z doby kolem r. 1820 (F. Runk), v pozadí budova barokního zámku. **2** – historické vyobrazení akvaduktu s tekoucí vodou z doby kolem r. 1820 (F. Runk).

Obr. 28: Lednice – areál zámku v 17. stol. Půdorys barokního zámku na historickém plánu z r. 1688.

Obr. 29: Lednice – areál zámku v 18. stol. Půdorys barokního zámku na historickém plánu z r. 1723 překreslený v r. 1805.

Obr. 30: Lednice – areál zámku v 18. stol. Půdorys barokního zámku na historickém plánu z r. 1799.

Obr. 31: Lednice – areál zámku v 19. stol. Půdorys barokního zámku na historickém plánu z r. 1824.

Obr. 32: Lednice – areál zámku v 19. stol. Půdorys barokního zámku na historickém plánu z r. 1805.

Obr. 33: Lednice – areál zámku v 19. stol. Půdorys barokního zámku na historickém plánu z r. 1826.

Obr. 34: Lednice – areál zámku v 19. stol. Půdorys barokního zámku na historickém plánu z r. 1840.

Obr. 35: Lednice – areál zámku v 19. stol. Půdorys barokního zámku na historickém plánu z r. 1859.

Obr. 36: Lednice – areál zámku v 19. stol. Půdorys barokního zámku na historickém plánu z r. 1863.

Plány 1 – 30

Vyobrazení a fotodokumentace

Obr. 1 – 36